

Uteskole og tilpasset opplæring

Trine Sørhagen

Høgskolen i **Hedmark**

Bacheloroppgave

HØGSKOLEN I HEDMARK

Vår 2013

Norsk sammendrag

Tittel: Uteskole og tilpasset opplæring	
Forfatter: Trine Sørhagen	
År 2013	Sider 34
Emneord: Uteskole, tilpasset opplæring, læringsutbytte	
Sammendrag: <p>Denne oppgaven har hatt til hensikt å se på hvordan uteskole kan bidra til tilpasset opplæring. Metodevalgene har vært en observasjon av en 3. klasse og to intervjuer av lærer som aktivt bruker uteskole i sin undervisning.</p> <p>Resultatene av observasjonene og av intervjuene viser et stort fokus på variasjon. Lærerne var fokusert på å nå flest mulig elever ved å fokusere på varierte arbeidsmetoder og praktisk læring.</p> <p>Sosial læring, relasjonsbygging og fysisk og motorisk aktivitet kom veldig positivt ut av mine funn. Elevene så ut til å lære av hverandre og de var flinke til å ta hensyn til alle. Både elev-elev og lærer-elev pratet og hadde en hyggelig tone hele veien, det så ut til at uteskole ga et godt utgangspunkt for å fremme gode relasjoner. Uteskole er i en klasse for seg selv når det gjelder elevenes fysiske aktivitet.</p> <p>Elevenes faglige læring, språklige læring og elevenes felles opplevelser ble også sett på i forhold til uteskole. Lærerne fikk dette til på en god måte og det så ut til at elevene fikk utbytte på alle plan.</p>	

Engelsk sammendrag (abstract)

Title: Use of the natural environment for teaching purposes and adapted education	
Authors: Trine Sørhagen	
Year: 2013	Pages: 34
Keywords: Use of the natural environment for teaching purposes , adapted education	
Summary: <p>This task has priority to look at the relationship between use of the natural environment for teaching purposes and adapted education. My choice of method has been to observe a 3rd grade and to interview two teachers about their use of method in their education.</p> <p>The result of the observation and the interview shows that they had a strong focus on variable methods of teaching. The teachers were focused on seeing all of their pupils. They had varied their ways to work and to learn by practising.</p> <p>Social learning, to build relationships and physical and motor development was very positive in this observation. The pupils learn from each other and they took very good care of another. The pupils and teachers had a nice dialog and they were happy all the time. Motor development in use of the natural environment for teaching purposes is very good.</p> <p>The students specialized knowledge, language proficiency and their common experiences also were very good in the way to teach outdoors. All the pupils had a very good learning outcome.</p>	

Forord

Denne BA-oppgavens problemstilling ble til fordi jeg selv har stor tro på det å jobbe mer variert i skolen. Jeg har jobbet fler år i skolen og har sett mange elever med «mark i rompa» inne i klasserommet. Jeg har stor tro på det å se litt utover læreboka og klasserommet, gi elevene praktiske oppgaver og rett og slett la dem finne ut og oppdage ting selv. Å ta i bruk klasserommet utenfor vil etter min mening være en fin måte å treffe fler elever på i dagens skole.

Arne Jordet har vært til stor inspirasjon for meg både som veileder i denne oppgave og ikke minst som foreleser gjennom tre år på høyskolen. Jeg nikket ofte når han foreleste og syntes budskapet om klasserommet utenfor og dens positive sider er av stor viktighet for dagens skole. Så tusen takk til Arne som har hjulpet meg godt på vei med denne oppgaven.

Familien min har vært utrolig tålmodige og flinke til å hjelpe til med alt jeg spør om. Når man har tre barn, mann og hund så er det mye som skal ordnes og mange som ønsker oppmerksomhet. Jeg har mange timer ved datamaskinen hvor jeg knapt har vært tilpratens. Så tusen takk for all tålmodighet og støtte.

Råholt, 20. mai 2013

Innhold

NORSK SAMMENDRAG	2
ENGELSK SAMMENDRAG (ABSTRACT).....	3
FORORD	4
INNHold	5
1. INNLEDNING	7
1.1 PROBLEMSTILLING OG AVGRENSNING AV DENNE	8
1.2 OPPBYGNING AV OPPGAVEN.....	8
2. TILPASSET OPPLÆRING OG UTESKOLE	9
2.1 HVA SIER LOVVERKET OM TILPASSET OPPLÆRING?.....	9
2.2 FORSKJELLEN PÅ TILPASSET OPPLÆRING OG SPESIALUNDERVISNING	9
2.3 TO FORSTÅELSER AV TILPASSET OPPLÆRING.....	10
2.3.1 <i>Smal tilpasning</i>	10
2.3.2 <i>Vid forståelse</i>	10
2.4 BRUK AV ET UTVIDET LÆRINGSROM	11
2.4.1 <i>Utvidet læringsrom - faglig læring og praktiske tilnærminger</i>	12
2.4.2 <i>Utvidet læringsrom - sosial læring</i>	12
2.4.3 <i>Utvidet læringsrom – språklig aktivitet</i>	13
2.4.4 <i>Utvidet læringsrom – relasjonsbygging</i>	13
2.4.5 <i>Utvidet læringsrom - fysisk og motorisk aktivitet</i>	14
2.4.6 <i>Utvidet læringsrom – opplevelser</i>	14
3. METODE.....	15
3.1 OBSERVASJON SOM METODEVALG	15
3.2 INTERVJU SOM METODEVALG.....	16

3.3	UNDERSØKELSENS PÅLITELIGHET	16
3.4	UNDERSØKELSENS TROVERDIGHET	17
4.	PRESENTASJON AV RESULTATENE	18
4.1	TILPASSET OPPLÆRING OG BRUK AV UTVIDET LÆRINGSROM.....	18
4.2	ELEVENES FAGLIGE OG PRAKTISKE LÆRING	19
4.3	ELEVENES SOSIALE LÆRING	19
4.4	RELASJONSBYGGING	20
4.5	SPRÅKLIG LÆRING.....	21
4.6	FYSISK OG MOTORISK AKTIVITET	21
4.7	OPPLEVELSER, KREATIV- OG SKAPENDE UTFOLDELSE	22
5.	DRØFTING AV RESULTATENE	23
5.1	FAGLIG LÆRING OG PRAKTISK TILNÆRMINGER	23
5.2	SOSIAL LÆRING	24
5.3	RELASJONSBYGGING	24
5.4	SPRÅKLIG LÆRING.....	25
5.5	FYSISK OG MOTORISK AKTIVITET	26
5.6	OPPLEVELSER.....	26
5.7	TILPASSET OPPLÆRING OG BRUK AV ET UTVIDET LÆRINGSROM.....	27
6.	OPPSUMMERING.....	28
	LITTERATURLISTE	29
	VEDLEGG NR. 1.....	31
	VEDLEGG NR. 2.....	32

1. Innledning

Kunnskapsløftet (2006) gir ingen oppskrift til hvordan lærer skal gjennomføre undervisningen for at elevene skal nå målene for de ulike fagene, men kompetansemålene setter likevel ulike føringer. Læringsplakaten sier at det skal jobbes med tilpasset opplæring og varierte arbeidsmåter. På hvilken måte vil det da være best for en lærer å undervise på? Hvordan skal en lærer få alle elevene med deres ulike behov til å lære mest mulig?

Ideen om å bruke lokalsamfunnet som en ressurs i opplæringen er en gammel idè. Læreplanene har på hele 1900-tallet og fram til i dag vært preget av at elever og lærer skulle bruke nærmiljøet og lokalsamfunnet som kunnskapskilde og klasserom (Jordet, 2010). Kunnskapsløftet (2006) har i læringsplakaten formulert følgende: «Skolen skal legge til rette for at lokalsamfunnet blir involvert i opplæringen på en meningsfull måte». Filosofen Dewey har også hatt en pedagogisk idè fra tidlig 1900-tallet om å etablere en nær forbindelse mellom skolens innhold og elevenes erfaringsverden. Han mente at man burde knytte opplæringen mer direkte til elementene ute i naturen (Jordet, 2010).

Begrepene «utvidet læringsrom», og «uteskole», er relativt nye begrep i skolepedagogikken. Arne Jordet har i sin bok «Klasserommet utenfor» argumentert godt for bruk av et utvidet læringsrom for å få mer variasjon i opplæringen. Denne variasjonen mener han er helt avgjørende for å gi alle elevene et bedre faglig og sosialt utbytte (Jordet, 2010). Dansken Erik Mygind har også jobbet med et større forskningsprosjekt rundt tema uteskole. Mygind (2005) hevder at en kontinuerlig veksling mellom uteskole og klasserom vil styrke elevenes motivasjon og at det øker deres lyst til å lære mer. Uteskole gir større variasjon i arbeidsmåtene og elevene vil se at teori og praksis henger sammen. Den generelle delen av læreplanen sier også at vi skal hjelpe barn og unge til å mestre utfordringer sammen med andre og ha fokus på varierte arbeidsmetoder (kunnskapsløftet, 2006).

Jordet (2010) har et stort fokus på bruk av ulike læringsrom. Han hevder at læringspotensialet øker om læreren lykkes i å etablere en nær og tydelig sammenheng mellom det som skjer i og utenfor klasserommet. Ute-og inneundervisning henger nøye sammen og det er viktig å etablere et nært samspill mellom læringsaktiviteter i og utenfor klasserommet for at elevene skal få et best mulig læringsutbytte.

1.1 Problemstilling og avgrensning av denne

Denne Ba-oppgaven skal ha som hovedmål å se på hvordan bruk av uteskole kan bidra til å nå målet om tilpasset opplæring i skolen. I tillegg til tilpasset opplæring er det også et mål at skolen skal være en fellesskole, alle elever skal være en del av fellesskapet. Variert undervisning med varierte arbeidsmetoder vil være en forutsetning for at dette skal være mulig å få til. Problemstillingen i denne BA-oppgaven er:

«Hvordan kan uteskole bidra til tilpasset opplæring?»

Bruk av uteskole er et stort og spennende område og kan ha mange positive betydninger for elevene. På grunn av oppgavens rammer er det ikke rom for å gå inn på alle de muligheter og begrensninger et utvidet klasserom kan bidra til. Denne oppgaven er derfor avgrenset til først å fremst å se på de positive sidene ved uteskole. Det finnes selvfølgelig også mange begrensninger og utfordringer i en slik type undervisning, men det velger jeg i denne oppgaven til dels å ikke fokusere på. Det er heller ikke rom for å drøfte forskjellene mellom det å jobbe med uteskole kontra det å jobbe kun i klasserommet i denne oppgaven.

1.2 Oppbygning av oppgaven

Oppgavens innledning, problemstilling og avgrensning av denne er presenteres i kapittel 1. Oppgavens teoretiske grunnlag blir nærmere presentert i kapittel 2. I kapittel 3 presenterer jeg metodevalgene som er gjort i denne oppgaven og på hvilken måte disse er med på å prege resultatene. Kapittel 4 gir en presentasjon av funnene fra observasjonen og intervjuene. Funnene i kapittel 4 drøftet opp mot relevant teori i kapittel 5, mens kapittel 6 oppsummerer oppgavens problemstilling.

2. Tilpasset opplæring og uteskole

Denne delen av oppgaven tar for seg teori rundt begrepene «uteskole», «et utvidet læringsrom» og tilpasset opplæring, og hvordan disse begrepene er relatert til hverandre.

2.1 Hva sier lovverket om tilpasset opplæring?

I opplæringslova (1998) står det at all opplæring skal tilpasses etter den enkelte elevens evner og forutsetninger. Alle elever i norsk skole har derfor en lovpålagt rett til å få en opplæring som passer for dem, dette gjelder i alle fag. Tilpasset opplæring omfatter både elevens faglige læring og elevens personlige og sosiale utvikling. I Kunnskapsløftet (2006) står det i læringsplakaten at skolen skal fremme tilpasset opplæring og variere arbeidsmåtene. Tilpasset opplæring er altså et implisitt formål i opplæringsloven og et overordnet prinsipp gjennom Kunnskapsløfte. I tillegg til at skolen skal ha fokus på tilpasset opplæring er den norske skolen også en fellesskole. Opplæringsloven (1998) sier at alle elever i grunnskolen har rett til å gå på den skolen de sokner til. Inkludering, likeverd og tilpasset opplæring er dermed overordnede prinsipper i den norske skolen som alle skoler må ta hensyn til. Stortingsmelding nr. 16 (2006-2007) «...og ingen sto igjen...» tar også opp at tilpasset opplæring er et gjennomgående prinsipp i den norske skolen.

2.2 Forskjellen på tilpasset opplæring og spesialundervisning

Tilpasset opplæring er som skrevet i kapittelet over en lovpålagt rettighet som alle elever i grunnskole og videregående skole har rett på. I opplæringslova (2005) står det følgende om spesialundervisning: «Elever som ikke har eller som ikke kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, har rett til spesialundervisning». Dette vil si at de elevene som faller utenfor det normale tilbudet i skolen også etter at skolen har satt inn tiltak for tilpasset opplæring har krav på spesialundervisning. Spesialundervisning vil altså komme i tillegg til elevens rett til tilpasset opplæring. Eleven trenger en utredning av en sakkyndig for at det eventuelt skal fattes et vedtak om spesialundervisning. Skolen må deretter lage en individuell opplæringsplan (IOP) som viser hvilke mål eleven skal nå og hvordan de har tenkt å jobbe mot disse målene. Skolen må også skrive en halvårsrapport som skal dokumentere elevenes utbytte av spesialundervisningen.

2.3 To forståelser av tilpasset opplæring

I følge Manger, Nordahl og Lillejord (referert i Bachmann og Haug, 2006) er det vanlig å skille mellom en vid og en smal tilnærming til tilpasset opplæring, og knytte disse opp mot inkludering.

2.3.1 Smal tilpasning

«Den smale tilnærmingen er sterkere knyttet til tradisjonell spesialundervisning» sier Manger, Nordahl og Lillejord (2010). Noen skoler praktiserer å ta i bruke individuelle arbeidsmåter, egne arbeidstimer, stegark eller nivåddifferensierte grupper i arbeidet med å tilpasset undervisning. Kravet om tilpasset opplæring blir dermed praktisert som individuell undervisning og oppfølging. På denne måten vil det kunne bli en markant forskjell mellom individet og fellesskapet. (Manger, Nordahl og Lillejord, 2010). Elever som stadig blir tatt ut av fellesskapet vil kunne bli segregert, bli skjøvet ut av gruppa på sikt. Nordahl (2009) hevder også at individuell undervisning kan virke negativt for elevenes læringsutbytte. Dette er også påvist i en undersøkelse av Jahnsen, Nergaard og Grini (2011). De har gjort undersøkelser i skoler med smågruppetiltak og hevder følgende: «Det ser ut til at slike tiltak er til liten hjelp – tvert imot ser både elever og lærer ut til å ha det bedre i en skole uten denne formen for segregering». Det sosiokulturelle synet på læring støtter opp under dette blant annet med Vygotsky`s teori om språk og samhandling, vi lærer raskere når vi arbeider sammen med andre mennesker sier han (Lillejord, 2010). Hattie (2009) viser også til sin metaundersøkelse at undervisning i et fellesskap har større effekt på elevers læringsutbytte enn en individualisert undervisning.

2.3.2 Vid forståelse

En vid tilpasset opplæring vil ha et mye større fokus på samarbeidskultur. Ikke bare et fokus på enkeltelevne, men alle elevene blir inkludert i fellesskapet, både faglig og sosialt. Differensiering i fagene tas inne i klasserommet istedenfor å sende elever ut på andre grupper. Betydningen av å være i et fellesskap blir sett på som det beste for eleven, både sosialt og faglig (Manger, Nordahl og Lillejord, 2010). Dette støttes opp av både Vygotsky`s teori om læring og Hatties metaanalyse rund elevers læringsutbytte. Skolen må selvfølgelig følge opp om det er elever som faller utenfor slik at disse elevene kan bli sendt videre til sakkyndige for undersøkelse om de har rett til spesialundervisning. Det viser seg

allikevel at skoler som har et sterkt fokus og en vid forståelse av tilpasset opplæring også vil få færre elever som faller inn under spesialundervisning. Fler elever vil kunne finne seg til rette i den ordinære undervisningen og få et fullverdig tilbud i fellesskapet (Manger, Nordahl og Lillejord, 2010). «En inkluderende skole blir dermed en skole som kontinuerlig vedsetter individuelle forskjeller, uavhengig av sosial og kulturell bakgrunn, funksjonshemninger eller lærevansker» (ibid s. 39). En skolekultur som tar hensyn til alle elevenes behov kan gi et positivt læringsutbytte for alle. Både elever med lærevansker og elever som er skoleflinke vil kunne dra nytte av hverandre på en positiv måte. Hattie (2009) har i sin metaanalyse funnet ut at elever som er «assistentlærer» kan ha en betydelig effekt på andre elevers prestasjoner samtidig som at de lærer like mye av å undervise. På denne måten vil både «den svake» og «den sterke» eleven ha et positivt utbytte (Manger, 2009).

2.4 Bruk av et utvidet læringsrom

Bruk av et utvidet læringsrom kan være med på å variere undervisningen enda mer enn kun ved bruke av klasseromsundervisning. Begrepet uteskole inngår og er en del av det utvidede læringsrommet. Jordet (2010) definerer uteskole på følgende måte:

Uteskole er en måte å arbeide med skolens innhold på hvor elever og lærere bruker nærmiljø og lokalsamfunn som ressurs i opplæringen – for å supplere og utfylle klasseromsundervisningen. Uteskole innebærer regelmessig og målrettet aktivitet utenfor klasserommet. (s. 34)

Både ute- og inneskole må ses i en sammenheng slik at elevene får best mulig nytte av undervisningen. Klasserommet brukes til teoretisk kunnskap, mens uteskole gir mulighetene til å sette kunnskapen inn i en mer autentisk kontekst. Jordet (2010) hevder at det er tre hovedelementer som ofte brukes i uteskoleopplæringen. Læreren har forarbeid inne, en teoretisk gjennomgang. Dette følges opp av en uteaktivitet der elevene gjennomfører en aktivitet, samler inn eller på andre måter arbeider med det de har gjennomgått. I siste del er de igjen tilbake i klasserommet der de bearbeider det de har sett, gjort eller kanskje har samlet inn. På denne måten vil bruk av et utvidet klasserom ha en rød tråd og ute- og inneskole vil ha en relasjon, de bygger på hverandre. Uteskole vil åpne muligheter for alle elevene, de får fler inngangsporter til å jobbe med læring og kunnskap. Dette vil være i tråd med et bredt syn på tilpasset opplæring. «Hvordan skal man kunne realisere en intensjon om å gi alle elever, så forskjellige som de er, en likeverdig opplæring når man skal behandle dem ulikt, samtidig som det krevers at elevene skal opptre innenfor det samme

læringsfellesskapet» spør Jordet (2010, s. 230). Han hevder at løsningen kan være å ta i bruk et utvidet læringsrom som gir en enda mer variert undervisning og som har mange muligheter som kan favne fler. God klasseledelse vil alltid være viktig får å få til en god undervisning, også utendørs. Lærerens evne til å ha struktur i undervisningen, være en tydelig voksenperson, håndheve regler og ha en klar innramming av sin undervisning er viktige faktorer for at elevene skal få et godt læringsutbytte (Nordahl, 2010) I de neste kapitlene vil jeg se nærmere på de mulighetene et utvidet læringsrom kan ha.

2.4.1 Utvidet læringsrom - faglig læring og praktiske tilnærminger

Bruk av et utvidet læringsrom kan gi et bedre faglig utbytte for elevene nettopp fordi opplæringen også kan gjøres mer praktisk. Elevene får ofte en teoretisk gjennomgang i klasserommet for deretter å ta med seg dette ut og gjøre det i praksis. Elevene vil på en bedre måte kunne se at det de lærer har en praktisk nytteverdi. Begrunnelse for å bruke uterommet mer aktivt finner vi også i LK-06 (2006) som sier:

Godt samspill mellom skolen og nærings- og arbeidslivet, kunst- og kulturliv og andre deler av lokalsamfunnet kan gjøre opplæringen i fagene mer konkret og virkelighetsnær og gjennom det øke elevens evne og lyst til å lære

Jordet (2010) hevder at læring krever mer enn bare å lese, skrive og snakke ut fra en tekst. Læring krever også praktiske handlinger fra virkeligheten. Kunnskap er mer enn ord i bøker, kunnskap finnes rundt oss hele tiden. «Ute i landskapet får altså elevene tilgang til andre læremidler enn de som vanligvis benyttes i klasserommet» (Jordet, 2010, s. 39). Elever vil for eksempel kunne ta med seg ulike naturobjekter inn for å studere dem videre. Deweys uttrykk «learning by doing» støtter også oppunder sammenhengen mellom teoretisk og praktisk kunnskap, begge deler er viktig for elevenes læring (Jordet, 2010).

2.4.2 Utvidet læringsrom - sosial læring

Læreplanverket sier at skolen ikke bare skal ha faglige mål, men også ha mål for elevens personlige og sosiale utvikling (Lillejord, 2010, s. 33). Elevene tilbringer store deler av sin tid på skolen og skolen blir dermed en av de viktigste sosialiseringarenaene for elevene. Elevene må lære å fungere i ulike settinger på en best mulig måte, hvilken plass de selv skal ha på de ulike arenaene og hvordan de best mulig skal fungere sammen med andre. I et utvidet læringsrom vil elevene kunne få mange fellesopplevelser og erfaringer. De må hjelpe

og støtte hverandre på en annen måte enn i en klasseromsundervisning, de vil kunne bli kjent med hverandre på en annen måte. For eksempel vil elevene måtte vente på hverandre, vente på tur, støtte og oppmuntre hverandre i ulike situasjoner. Dette vil kunne bidra til god sosiallæring. I tillegg er det viktig at læreren er en signifikant annen for elevene. Læreren må være en betydningsfull person for elevene slik at de bryr seg om hva han/hun syntes om dem. Jordet (2008) støtter opp under at uteskole er positivt for sosial læring. Det gir barna mange og varierte felleserfaringer, noe som kan stimulere sosialiseringprosessen på en positiv måte.

2.4.3 Utvidet læringsrom – språklig aktivitet

Språket er et viktig redskap for læring. «Å kunne uttrykke seg muntlig» er en av de grunnleggende ferdighetene i Kunnskapsløftet (2006). Elevene må bruke språket både for å utvikle seg best mulig i fagene og for å kunne delta i samfunnet generelt. Faguttrykk kan brukes i en naturlig kontekst når de må anvende dem mer aktivt i en utendørs setting. Elevene bruker sansene mer og må bruke fler ord for å klare å beskrive, forklare eller sette ord på det de opplever eller ser. På denne måten kan samarbeidsaktiviteter utendørs der elevene skal praktisere, observere eller diskutere føre til at både spontane begrep og vitenskapelige begrep komme tydeligere fram, de får fler ord i sin ordbank. Jordet (2010) har påvist hvordan dette kan forstå si lys av Vygotskys teori om forholdet mellom spontane og vitenskapelige begrep. Uteskole kan bidra til å styrke barns forråd av spontane begrep (Jordet, 2010, s. 188ff). Jo rikere forråd barnet har av spontane begrep, jo bedre forutsetninger har barnet for å lære seg de vitenskapelige. Jordet (2010) hevder at uteskole gir elevene en frihet til å bruke spontane begrep både i uformelle og autentiske læringssituasjoner. Herholdt (2005) hevder også at språket i høy grad blir anvendt mer i uterommet enn inne i klasserommet, noe som vil være positivt for elevenes språklige læring.

2.4.4 Utvidet læringsrom – relasjonsbygging

Hattie (2009) har i sin metaundersøkelse vist at en god relasjon mellom elev-lærer har stor betydning for elevenes læringsutbytte. Både elever og lærer bør fungere godt sammen og ta hensyn til hverandre for å få et godt samspill i skolehverdagen. Elev-elev relasjoner vil også være viktig for å få et godt læringsmiljø. I det utvidede læringsrommet kan elevene få mange felles opplevelser og de vil kunne støtte og hjelpe hverandre på andre måter enn inne i klasserommet. For eksempel kan elever som kanskje ikke er så faglig sterke teoretisk være

motorisk flinke og hevde seg på andre måter. Eleven vil kunne ha mer å prate om når de har en mer variert skoledag, noe som kan styrke relasjonene deres på en positiv måte. Gode relasjoner kjennetegnes av tillit, verdsetting, anerkjennelse og det å se hvert enkelt barn. Jordet (2010) hevder at forskningen viser at bruk av et utvidet læringsrom gjør det lettere for læreren å skape tillitt til enkeltbarnet, og med dette bidra til økt læringsutbytte. Jensen, Lager & Kristoffersen (2005) sin undersøkelse støtter også opp om at lærer får en helt unik kontakt med sine elever når de har utendørsundervisning. Lærer har mer tid til å holde elever i hånden og snakke med dem om det som opptar dem der og da.

2.4.5 Utvidet læringsrom - fysisk og motorisk aktivitet

Elevene har muligheten til å være mer aktive utenfor klasserommet enn innenfor. De vil få et større areal å utfolde seg på og de vil derfor kunne bevege seg mer. Elevene vil måtte bruke kroppen sin for eksempel ved at de går til å fra utflukter i forskjellige terreng og i ulikt vær. Undervisningsaktiviteter som gjøres ute er ofte mer praktisk rettet og elevene vil derfor måtte bruke både kroppen og sansene sine på en annen måte enn inne i klasserommet. Jordet (2010, 2008) støtter opp under at uteskole vil være en positiv måte å få elevenes mer fysisk aktive og dermed også øke deres motoriske evner. Uteskole gir barna mulighet til å bruke kroppen sin på en variert måte. Mygin (2005, s. 91) viser også til at uteskole har en sunnhetsfremmende effekt gjennom fysisk og kropslig involvering

2.4.6 Utvidet læringsrom – opplevelser

Et utvidet læringsrom kan gi elevene muligheten til å få fler opplevelser enn inne i et klasserom. De bruker kroppen sin, sansene sine og de får felles opplevelser og erfaringer. Elevene vil også kunne oppleve mestingsfølelse på en annen måte enn innendørs. Jordet (2008) sier at uteskole gir varierte naturopplevelser som for eksempel stillhet, frihet, undring, opplevelser og forventninger. Elevene vil kunne oppleve mye mer når de får et større rom rundt seg. Insekter, fugler, kretsløp, vann, årstider også videre som lærere kan ta med seg i den videre undervisningen og som elevene vil føle som «egne» opplevelser, noe de har opplevd sammen. Dette vil kunne gi elevene en bedre indre motivasjon til fagligjobbing og på sikt gi dem et bedre læringsutbytte. Manger (2010, s. 280) hevder at: «Elever som hovedsakelig er motivert til å lære på grunn av interesse og entusiasme for faget, tar lettere initiativ til å lære og uten å være avhengig av konstant oppmuntring»

3. Metode

For å besvare denne oppgaven sin problemstilling har jeg valgt en kvalitativ forskningsmetode. Den kvalitative metoden er mer fleksibel og den tillater mer spontanitet og tilpasning mellom forsker og deltakere (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 17). For å skaffe empirisk materiale til oppgaven ble det gjort en observasjon og to intervjuer.

3.1 Observasjon som metodevalg

En 3. klasse med 21 elever og deres lærer ble observert fra 08.30 til 12.00. Tema for dagen var en matematikkøkt der de jobbet med periodesystemet, en sosialøkt der de gikk på plankeski (4 elever pr. skipar). Denne observasjonen ble gjort for å få en direkte tilgang til uteskole i praksis, for å observere eleven i en naturlig setting i forhold til problemstillingen. Observasjon gir informasjon på flere nivåer, både om det som direkte observeres, og om forskerens fortolkning av å være i settingen (Postholm, 2010). Som forsker er det derfor viktig å være klar over at egen kunnskap, erfaringer og opplevelser vil være med på å sette farge på det som observeres.

«Når en forsker observerer et praksisfelt, oppstår det en interaksjon mellom teorien som leses og praksis som observeres» sier Christoffersen & Johannessen (2012). Teorien må brukes for å finne struktur i oppgaven, men samtidig må man prøve å være åpen for det som observeres. Datainnsamlingen og analyse vil på mange måter foregå samtidig i en observasjon. Etter hvert som man observerer vil noe av teorien og kunnskapen man har bli bekreftet, mens andre observasjoner gjør at man må tenke nytt og se nærmere på det som blir observert (ibid).

I denne observasjonen var jeg som forsker en ikke-deltagende observatør. Jeg deltok i liten grad i den ordinære settingen, men jeg pratet noe med lærer og elev når det fant seg naturlig. For å dokumentere mine observasjoner brukte jeg en feltbok der jeg hele tiden noterte det jeg så og hørte. Jeg hadde på forhånd satt ned noen punkter som jeg skulle se etter, men jeg var åpen for også å observere andre ting som kunne komme opp. Feltnotatene ble i ettertid gjennomgått og satt i system for letter å kunne evaluere dem i ettertid.

3.2 Intervju som metodevalg

Læreren til klassen jeg observerte ble etter observasjonsøkten intervjuet omkring sine tanker om uteskole og tilpasset opplæring. I tillegg intervjuet jeg også en lærer fra en annen skole som også bruker klasserommet utenfor mye i sin undervisning.

Intervjuene ble gjort som åpne intervjuer, de var uformelle og hadde åpne spørsmål rundt temaene uteskole og tilpasset opplæring, et semistrukturert spørreskjema. Jeg stilte oppfølgingsspørsmål flere ganger for å sikre at jeg fikk med meg det informantene mente og at jeg var sikker på å forstå det de sa. Svarene ble skrevet ned etter hvert og de ble i etterkant satt i system slik at det ble letter å analysere dem.

Intervju som metode er positivt ved at man kan stille oppfølgingsspørsmål og man kan få informantene til å gjenta dersom det er noe som er uklart. Ved at jeg hadde et uformelt intervju med åpne spørsmål så kunne informantene prate fritt rundt tema. «Kvalitative intervju gjør det mulig å få fram kompleksitet og nyanser» (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 78).

3.3 Undersøkelsens pålitelighet

Oppgavens reliabilitet knytter seg til nøyaktigheten av undersøkelsens datamateriell og hvordan de er bearbeidet (Christoffersen & Johannessen, 2012). Ville en annen forsker ha gjort de samme undersøkelsene som meg, og ville han ha fått de samme resultatene? Vi er forskjellige som mennesker så en annen forsker ville nok neppe ha utført undersøkelsen på samme måte som meg. Intervjuene og observasjonene ville nok også blitt forskjellige, da våre forkunnskaper setter farge på det vi både ser og hører. Allikevel vil jeg si at påliteligheten i oppgaven er godt ivaretatt ved at jeg har gjort undersøkt ved å bruke ulike metoder og jeg har brukt teorikapitlet til å kategorisere funnene og sette dem inn i et system. Funnene er nøye gjennomtenkt og sortert i underkapitler for videre bearbeiding i drøftingsdelen.

3.4 Undersøkelsens troverdighet

Troverdigheten dreier seg her om denne undersøkelsen viser det den hadde som hensikt å vise. Hvor godt, eller relevant, representere disse dataene fenomenet som skal undersøkes? Validitet dreier seg om hvorvidt det er samsvar mellom det generelle fenomenet som skal undersøkes, og målingen/operasjonaliseringen (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 24). Med bakgrunn i at jeg har gjort ulike metodevalg (intervju og observasjon), samt støttet meg til tidligere empiriske studier og teori vil jeg si at funnene mine er troverdig. Lærerne som har blitt intervjuet har hatt en positiv innstilling til bruk av uteskole så dersom jeg hadde intervjuet andre som ikke hadde hatt denne innstillingen kunne nok resultatene vært annerledes. Undersøkelsens oppsummering/funn gjelder nok ikke for alle andre, den kan ikke generaliseres til hele Norge, men det kan hende at resultatene kan overføres. Med tanke på flere metoder for og teori vil troverdigheten i oppgaven være styrket.

4. Presentasjon av resultatene

I dette kapittelet vil resultatene fra intervjuene og fra observasjonene bli presentert. En sammenfattet oppfatning av det som har blitt sett og kjernen i det lærerne sa i intervjuene. De to lærerne vil få fiktive navn. Læreren for klassen som ble observert heter heretter «Kari», mens den andre læreren som ble intervjuet heter heretter «Ola».

4.1 Tilpasset opplæring og bruk av utvidet læringsrom

Både Kari og Ola pratet om at tilpasset opplæring var noen de var pålagt å ta hensyn til, alle elevene skal ha undervisning tilpasset seg selv. I det utvidede læringsrommet hevdet de også at elevene fikk fler muligheter og at de bruke fler sanser og framgangsmåter. O

«Variasjon, variasjon, variasjon, dette er for meg nøkkelen for å tilpasse undervisningen så flest mulig av elevene klarer å henge med på det vi lærer om. Jeg tror på praktisk læring og det bruker jeg ofte å sette i gang utendørs» sa Ola.

Kari sa også at variasjon i undervisningen var et viktig redskap for å nå alle.

«Jeg har en klasse med stort faglig sprik, men jeg prøver alltid å ha fokus på å få alle med på sitt eget nivå. Prøver så godt jeg kan å differensiere oppgavene de får. Det er viktig for meg at vi har et godt klassemiljø der vi fokuserer på at vi er gode på forskjellige områder» sa Kari.

Observasjonen understøtter Karis differensiering av oppgaver på en god måte. Gruppene fikk ulike oppgaver å bryne seg på i denne økten. Kari utfordret elevene med spørsmål rundt posisjonssystemet på fler nivå. Observasjonen viste også at Kari hadde god variasjon i øktene sine. I matteøkten pratet Kari mye matematisk med elevene, elevene fikk kjenne tallene på kroppen når de løp for å hente riktig antall objekter, elevene fikk ta i objektene og sette dem sammen til et tall som de kunne jobbe videre med. Kari henvendte seg både til enkeltelever og til en gruppe av elever, det så ut til at alle elevene var engasjerte i denne økta. I tillegg til matematikkøkten var det både skileik, plankeski og lunsj rund bålet. Dette gjorde at det ble mye variasjon gjennom hele økta. Både Kari og Olas uttalelser om å variere undervisningen ble understøttet også av observasjonen.

4.2 Elevenes faglige og praktiske læring

«Det er stor forskjell på teori og praksis. Utendørs så møter elevene mye av det vi har pratet om i teorien og de kan dermed ta det inn på fler måter» sa Ola.

Han sa også at han brukte mye tverrfaglig opplegg i grupper der elevene fikk brukt for både teori og praktisk kunnskap.

Kari hevdet at det er viktig med variasjon i undervisningen. Hun har elever med stort faglig sprik og hun syntes det til tider kunne være utfordrende å ha oppgavenivåer som alle elevene kunne ha nytte av og kunne strekke seg mot. Observasjonen viste at Kari hadde differensierte oppgaver til de ulike gruppene. Noen grupper adderte, mens andre subtraherte. To gutter ble sendt i forveien for å tenne opp bålet. Kari argumenterte med at disse guttene trengte å få oppgaver som de behersket for å bedre selvtilliten.

Ola hevdet at han brukte mye tverrfaglig opplegg dette understøttes ikke av denne observasjonen. Elevene hadde brukt for teori rundt matematikkøkten, men de praktiserte ikke i noen stor grad og hadde ingen tverrfaglig opplegg med andre fag i tillegg.

4.3 Elevenes sosiale læring

«Det sosiale samholdet i en klasse er alfa omega for et godt læringsmiljø» sa Kari.

Hun har tro på at det å bruke uterommet hjelper til med dette på en god måte. Hun trekker fram lunsjen i dagens observasjon som veldig positiv. Eleven koser seg rundt bålet, småprater og ser ut til å kose seg. Observasjonene der elevene gikk på plankeski underbygger også elevenes sosiale læring. Her var samarbeid helt avgjørende for at de skulle komme framover.

Når elevene jobber utendørs får de også øvd seg på de sosiale ferdighetene på en mer naturlig måte. De venter på tur, hjelper hverandre, tar vare på hverandre og må kunne ta avgjørelser sammen med andre» hevdet Ola.

Observasjonsøkten underbygger dette på mange måter. Her var det stor grad av samarbeid, elevene kom fram til løsninger sammen og de hjalp hverandre fram på en god måte. Observasjonen understøtter også Karis arbeid med sosial kompetanse på en god måte. Elevene samarbeidet og hjalp hverandre både i matematikkøkten og på plankeskiene.

Grillingen ved lavoen gir også et godt bilde på at elevene så ut til å fungere godt sammen, det så ut til at alle var inkludert på en fin måte. Elevene hjalp hverandre å åpne termos, lånte grillpinner av hverandre og hadde en positiv tone. Jeg så ingen elever som var alene i løpet av denne observasjonen selv om noen elever trakk seg litt i bakgrunnen.

4.4 Relasjonsbygging

«Det er letter å prate med hver enkelt elev når det er litt mer uformelt. Elevene åpner seg mer og vi er liksom på samme nivå» Uttalte Kari.

Hun viser til lunsjtiden ved bålet der det var en god stemning preget av humor og glede.

Ola hevder at elev-elev relasjonene blir styrket av at de har mer plass rundt seg og at de samarbeider rundt ulike prosjekter.

«Noen er selvfølgelig uenige og det blir noen småkrangler, men det er sånn de må lære å ordne opp i. Alle har ikke like meninger, det er en viktig lærdom det også» sa Ola.

Han hevder at han selv har stor nytte av å prate med elevene når de benytter uterommet. Han kan bruke mer humor og lekesloss litt uten at det tar helt av sånn som når vi er inne i det trange klasserommet.

Begge lærerne hevder at de har stor fokus på relasjonsbygging og at de bevist samtaler med elevene om ting som opptar dem. Dette kan vi bruke i den vider undervisningen og den videre relasjonsbyggingen sa de begge to.

Observasjonen viste mye positiv relasjonsbygging. Kari snakket mye med elevene og humor og glede var lett å se. I matematikkøkten så det ut til at alle de aller fleste gruppene fungerte godt sammen. Det så ut til at mange samarbeidet godt og hjalp hverandre. På den andre siden var det også noen tilfeller der det så ut til at elever trakk seg litt tilbake og ikke engasjerte seg så mye i det som ble gjort. Kari så ut til å være flink til å «se» alle elevene og spurte også disse elevene spørsmål rundt posisjonssystemet.

Observasjonen som ble gjort i skileiken og på plankeskiene var også preget av mye humor og glede. Her støtter observasjonen godt opp under det lærerne sa. Det var mye prat og

positivitet både mellom elev-elev og mellom lærer-elev. Her var deg også en eller to elever som ikke engasjerte seg så mye som andre, de ble stående litt i bakgrunnen å se på de andre. Det var derimot ingen konflikter å se gjennom hele økten. Lunsjen rundt bålet var også veldig positiv med tanke på relasjoner. Elevene hjalp hverandre med korkene på termosene, lånte pølsepinner av hverandre og så ut til å kose seg sammen på en positiv måte.

4.5 Språklig læring

Både Ola og Kari trakk fram ferdigheten « å kunne uttrykke seg muntlig» som en viktig egenskap i læringen. Elevene har stor nytte av å samarbeide, lære hverandre, beskrive noe for hverandre og høre på hverandre uttalte de begge to.

«Praten går av seg selv når vi jobber utendørs. Jeg trenger ikke hysje hele tiden» sa Kari. «Jo mer man prater, jo mer lærer man jo».

«Faglige begreper kommer mer naturlig når elevene fysisk ser det vi prater om. Elevene må også beskrive det de ser til hverandre og de må sette ord på det de ser og gjør» sier Ola.

I observasjonsøkten var det posisjonssystemet som var hovedfokus på det faglige. Begrepene enere, tiere, hundrere, addisjon og subtraksjon ble brukt hyppig. Fler elever viste stor ferdighet i å forklare på en god måte til sine medelever. Også i plankeskiløpet ble det observert mye prat mellom elevene. Elevene måtte samarbeide å finne lure løsninger på hvordan de kom seg framover på en best mulig måte. Det ble observert mye positiv prat gjennom hele økten, både faglige begreper og hverdagslige dialoger mellom alle som var ute.

4.6 Fysisk og motorisk aktivitet

Her var både Ola og Kari inne på at dagens barn sitter alt for mye inne på fritiden. Data, mobil, tv også videre har tatt over for mye av uteleken som var før hevdet de.

«Jeg føler at jeg som lærer har plikt til å få elevene opp av stolen og opp i trærne» sa Ola

Han hevdet også at det var viktig å få elevene til å like seg utendørs, se naturen på en positiv måte og få de til å bevege seg mer.

Kari hadde mange gode aktivitetsforslag som kunne gi god læring og god aktivitet for elevene. Mattestafetter, matteparadis, samleaktiviteter, rollespill også vider. Kari sa at uterommet hadde utrolig mange muligheter som fler burde benyttet.

Observasjonene av Karis klasse viste mye fysisk aktivitet. Elevene viste stort engasjement og de beveget seg mye. Noen få elever trakk seg litt unna og observerte de andre, men ellers var de aller fleste i bevegelse nesten hele tiden. Matematikkstafetten ga elevene en ekstra piff til å bevege seg fort, det så ut som stafett var noen som fenget alle. Skileik og plankeski var også aktiviteter som sørget for god bevegelse og motorikk hos elevene.

4.7 Opplevelser, kreativ- og skapende utfoldelse

Ola sier at han og klassen hans har hatt mye glede av å ta mange bilder når de har jobbet utenfor klasserommet. Bildene blir vist til klassen og til foreldrene i løpet av året. På denne måten får elevene minnene fram igjen og de ler og prater sammen om dem sier Ola.

«Gode opplevelser rundt bålet, i lavoen og på turer er utrolig viktig for klasse miljøet» sa Kari.

Hun føler at elevene har hatt stor nytte av dette årets fokus på å ta med deler av undervisningen utendørs.

Observasjonene understøtter opplevelser for Karis klasse. Det at deg ikke ble observert noen konflikter og at elevene kosa seg sammen gjennom hele økten støtter godt opp under Karis utsagt. Observasjonen viser ikke at elevene tok vare på minnene gjennom å ta bilder slik Ola uttalte, men minner sammen som en klasse vises likevel i observasjonen.

5. Drøfting av resultatene

Denne oppgavens hovedformål er å se på hvordan uteskole kan bidra til tilpasset opplæring. I dette kapitlet skal resultatene drøftes opp mot relevant teori for på den måten å se om uteskole bidrar positivt.

5.1 Faglig læring og praktisk tilnærming

Deweys uttrykk «learning by doing» framhever samspillet mellom teoretisk kunnskap på den ene siden og praktisk kunnskap på den andre siden. Både teori og praktisk er helt nødvendig for elevenes kunnskap (Jordet, 2010). Denne teorien støtter opp under Olas uttalelse om at elevene skal ut å praktisere det de har lært i teorien og at han jobber mye tverrfaglig med sine elever. Ola hevder at han har stor fokus på gruppearbeid nettopp for at elevene kan hjelpe hverandre og lære av hverandre. En vid forståelse av tilpasset opplæring har nettopp et mye større fokus på samarbeidskultur i elevgruppa, her støtter teorien opp under Olas utsagn.

Opplæringslovens bestemmelse om tilpasset opplæring gjelder også elever som er faglig flinke. Disse elevene har krav på tilpasninger som gir dem faglige utfordringer (Manger, Nordahl & Lillejord, 2010). Kari sa selv at hun syntes det var vanskelig å nå alle nivåene i sin klasse. Observasjonen viser at hun differensierte i matematikkøkten. Allikevel var det noen elever som så ut til å syntes at oppgavene var veldig enkle og de ble fort ferdige. Det spørres da om disse elevene fikk oppgaver på sitt nivå slik at de fikk noen å strekke seg etter.

Jordet (2008) skriver mye om hvilke faglige muligheter uteskole kan gi. Alle sansene stimuleres i møte med virkeligheten og opplevelsene utenfor klasserommet. Elevene vil få et bredere perspektiv på denne måten. Jordet hevder at begrensningene vil være måten undervisningen blir lagt opp på. «Det handler om å undervise på tvers av fag og på den måten skape en mer helhetlig undervisning» (Jordet, 2008, s. 27). Ola hevder at han bruker mye tverrfaglig opplegg nettopp for å få en rød tråd i elevenes teoretiske og praktiske kunnskap. Funnene i observasjonen tyder ikke på et tverrfaglig opplegg, her var det kun en ren matematisk økt og etterpå fokus på det sosiale. Allikevel var uteøkten variert og så ut til å favne alle elevene på en god måte. Det var stor aktivitet i matematikkøkten og elevene så ut til å kose seg med skileik og bål-lunsj. Kari så ut til å ha god struktur og et godt opplegg

rundt posisjonssystemet. Hun stilte oppfølgingsspørsmål, fokuserte på ulike elever og differensierte oppgavene etter ulike elever. Her underbygger teorien til Nordahl (2010) på en god måte at lærerens struktur og innramming av undervisningen er en viktig faktor for læring

5.2 Sosial læring

Elevene skal i tillegg til å lære fag også lære å bli gode samfunnsborgere (Lillejord, 2010). Sammen med hjemmet er skolen en av de viktigste sosialiseringarenaene for elevene. Elever som har god sosial kompetanse har lært å ta hensyn til andre rundt seg. Dette er kunnskap som lettere gir eleven evnen til å ha gode relasjoner med andre, mestrer fagene bra og til å bli godt rustet for samfunnet. Elever som ikke har utviklet god sosial kompetanse vil på sikt kunne bli ensomme, få lærevansker, droppe ut av skolen og ha vanskeligheter med å få gode venner (Manger, 2010). Mye forskning viser at det er en klar sammenheng mellom skolefaglige prestasjoner og sosial læring (ibid). «Læring av sosial kompetanse må integreres i hele skoledagen...viktig at elevene opplever autentiske mestringer av sosiale ferdigheter» (Manger, 2010, s. 106). Både Kari og Ola hevder at de har stor fokus på sosiale ferdigheter og at dette er en viktig del av undervisningen. Observasjonen av Kari sin klasse viste stor grad av sosial læring. Elevene ventet på tur, samarbeidet og hadde gode samtaler med hverandre. Det at det ikke ble observert noen konflikter denne dagen kan tyde på at denne klassen har hatt godt utbytte av Karis jobbe med de sosiale ferdighetene.

Jordet (2008) hevder at uteskole er positivt for sosiale læring nettopp fordi den gir elevene mange og varierte fellesefaringer. Fellesskapet rundt bålet og samarbeidet på plankeskien støtter godt oppunder dette utsagnet. En vid forståelse av tilpasset opplæring der alle elevene er inkludert på en positiv måte. Med en slikt positivt samhold blir relasjonene mellom elev-elev og lærer- elev svært sentralt og det kan styrke hele klasse miljøet på en positiv måte. Teorien rundt en vid tilpasset opplæring bygger nettopp på at alle er inkludert i fellesskapet både faglig og sosialt, her støtter funnen i oppgaven godt oppunder teorien.

5.3 Relasjonsbygging

Både Hattie (2009) og Jordet (2010, 2008) viser til at gode relasjoner er viktig for elevenes læringsutbytte. En vid tilpasset opplæring tar hensyn til alle elevenes behov og spiller på hva elevene kan og mestrer for å få det beste ut fellesskapet. Funnene i denne oppgaven tyder på

gode relasjoner både mellom elev-elev og lærer-elev. I observasjonen kom det tydelig fram at alle pratet med hverandre og at alle hadde en positiv tone og humor i hele økta. Både Ola og Kari hevdet at det så stor nytte i å prate med elevene i en annen setting for å bli bedre kjent med hvert enkeltbarn. Jordet (2010) og Mygind (2005) underbygger dette ved å si at lærere må skape tillitt til elevene og at dette bidrar til deres læringsutbytte. Uteskolens mange opplevelser vil og være med på å bidra til en styrket relasjon. Funnene i observasjonene viser at elevene hadde mange dialoger rundt alle øktene. Både faglige begrep i matematikkøkta og «løs» prat under skileik og lunsj. Et par elever trakk seg litt unna de andre, men læreren pratet jevnlig med disse elevene også. Alle elever er jo ikke like utadvendte, men så lenge læreren har en positiv dialog med dem så er det viktig at de får nærme seg de andre i sitt eget tempo.

5.4 Språklig læring

Vygotskys (2001) teori om spontane og vitenskapelige begrep sier at de spontane begrepene er en forutsetning for at barna skal lære seg de vitenskapelige. Funnene i observasjonen tyder på at spontane begrep ble hyppig tatt i bruk. Elevene hadde mye kommunikasjon og fortalte hverandre om det de så og opplevde gjennom hele dagen. Fler av elevene forklarte også andre elever i matematikkøkten. Elevene satt ord på de matematiske begrepene og prøvde å forklare hvordan de tenkte når de adderte eller subtraherte ulike tall til andre elever. Faguttrykkene kom naturlig inn i matematikkøkten, mens de spontane begrepene kom naturlig inn når elevene hadde skileik og lunsj. «Å kunne uttrykke seg muntlig» er en av de grunnleggende ferdighetene i Kunnskapsløftet (2006). Både Kari og Ola så derfor dette som meget viktig i sin undervisning. Det å komme utenfor klasserommet ga også rom for mer støy og mer prat mellom elevene og læreren. Innenfor klasserommet blir det fort tatt som støy om noen småsnakker mellom øktene.

Funnene i observasjonen og i intervjuene tyder på at uteskole bidro sterkt i kommunikasjonen mellom elevene og læreren. Alle elevene fikk komme til og læreren så ut til å prate med alle elevene i løpet av økten, både faglig prat og sosial prat. Dette viser en vid tilpasset opplæring der alle elevene blir inkludert og verdsatt for den de er.

5.5 Fysisk og motorisk aktivitet

Fysisk aktivitet er viktig både for å øke elevens motoriske evner og utholdenhet både med tanke på fysisk form og psykisk form. Utenfor klasserommet vil elevene være mer i aktivitet og det gir dem mulighet til å bruke kroppen sin på en mer variert måte hevder Jordet (2010) og Mygin (2005). Denne undersøkelsen støtter godt opp om dette utsagnet. Observasjonen viste tydelig at elevene beveget seg mye i løpet av dagen. Matematikkstafetten fikk alle elevene i gang, de løp antall ganger som øynene på terningen viste og alle var veldig ivrige. Skileiken og plankeskiene ga også elevene fysisk og motorisk trening. Særlig samarbeidsøvelsen på plankeski ga elevene en utfordring i å koordinere sine bevegelser slik at laget gikk fort framover. På dette punktet er det lite tvil om at uteskole har en fordel i forhold til stillesittende undervisning i klasserommet. Selv om noen elever var litt mer i bakgrunnen og ikke var like fysisk aktive som de andre var de i likevel ute i frisk luft og i aktivitet. Det så ut til at alle elevene trivdes i løpet av observasjonen.

Både Kari og Ola hevdet at de la stor vekt på bevegelser utendørs nettopp fordi så mange barn i dagens samfunn sitter alt for mye inne ved elektroniskeapparater. Variasjon i undervisningen vil være viktig slik at alle elevene føler mestring og at de liker å bruke kroppen sin.

5.6 Opplevelser

Gode opplevelser gir elevene interesse og entusiasme for å jobbe videre hevder Manger (2010). Uteskole vil gi mange og varierte naturopplevelser som elevene kan ta med seg videre. Funnene i undersøkelsen viser tydelig at elevene hadde en flott dag utenfor klasserommet. Det var ingen store konflikter og se, men det var mye humor og glede. Elevene samarbeidet i matematikkøkten og det så ut til at de hadde et godt konkurranseinstinkt som gjorde at de jobbet godt. Plankeskiene og bål-lunsjen var to opplevelser som elevene så ut til å kose seg med. Her var det ingen som måtte dras i gang, men alle elevene prøvde flere ganger av egen initiativ. Dette er opplevelser som elevene har sammen og som på sikt kan gi dem en god fellesskapsfølelse.

5.7 Tilpasset opplæring og bruk av et utvidet læringsrom

Ordet variasjon ble brukt av både Kari og Ola når begrepet tilpasset opplæring ble tatt opp. Kari sa også at det var viktig å se alle elevene slik at de fikk undervisning på sitt nivå. En vid forståelse av tilpasset opplæring støtter opp om dette ved at arbeidsmetodene varieres slik at undervisningene når ut til fler elever. Kari differensierte underveis i økten istedenfor å ta enkeltelever ut av fellesskapet. På denne måten markerte hun ikke noen skille mellom individet og fellesskapet, men tvert i mot så fikk alle kjenne på fellesskapsfølelsen. Noen få elever så ut til å mestre matematikkøkten veldig lett, men disse elevene var likevel med på en positiv måte. De hjalp noen elever rundt seg og bruke sin egen erfaring til å forklare hva de gjorde. Kari ga de også litt ekstra utfordringer ved å stille noen litt vanskeligere spørsmål til dem. Ved å ta hensyn til alle elevenes potensiale så vil fler antall elever kunne være med i fellesskapet. Fokus på bred tilpasning vil da sørge for at færre elever ender opp med spesialundervisning og smale tilpasninger som forskningsmessig ikke viser har så stort læringsutbytte. Mygin (2005) hevder nettopp at en vesentlig del av det å undervise er å få så mange som mulig med i den ordinære undervisningen og opprettholde en binding mot det samme tema slik at alle opplever et fellesskap. Fellesskap øker elevenes trivsel i skolen.

Funnene i denne undersøkelsen viste i liten grad at det var noen klar sammenheng mellom ute- og inneskole. Elevene gikk rett ut denne dagen og gjorde kun uteaktiviteter som ble avsluttet utendørs. Matematikkøktens innhold, periodesystemet, var nok tidligere gjennomgått inne, men det så ikke jeg noen til denne dagen. Elevene bearbeidet heller ikke noe innendørs i slutten av økten så den røde tråden mellom ute-og inneskole slik Jordet (2010) prater om var ikke så lett å se i denne observasjonen.

6. Oppsummering

Målet med denne oppgaven var å besvare problemstillingen «hvordan kan uteskole bidra til tilpasset opplæring». Funnene i undersøkelsene tyder på at uteskole kan bidra på en positiv måte. Det ble observert stor variasjon, et inkluderende fellesskap og lærerne som ble intervjuet var veldig positive til å bruke uterommet som et godt supplement til klasseromsundervisning.

De mest klare funnene var knyttet til sosial læring, relasjonsbygging og elevenes fysiske og motoriske aktivitet. På disse områdene ser det ut til at elevene hadde godt utbytte av det å være utenfor klasserommet. Uteområdet byr på et mye større areal og elevene må forholde seg til hverandre på en annen måte enn inne i klasserommet. Både elever og lærer hadde gode dialoger med hverandre og humor var en viktig del av det gode samspillet. Relasjoner mellom elev-elev og lærer-elev så derfor ut til å bli godt styrket. Hattie (2009) har i sin metaundersøkelse påvist at gode relasjoner er veldig viktig for elevenes læringsutbytte. Sosial læring og et godt sosialt fellesskap er også helt avgjørende for elevenes trivsel. Elever som trives godt på skolen, vil også yte mer og dermed ha et høyere læringsutbytte.

Elevenes fysiske og motoriske utvikling er helt enestående utenfor klasserommet. De får beveget seg mer, ulendt terreng og de er i konstant aktivitet i forhold til inne i et klasserom. Elevenes fysiske form er positivt for deres helse og deres evne til videre læring. Dette er også i samsvar med annen uteskoleforskning (Mygind 2005, Jordet 2010).

Denne undersøkelsen tyder på at uteskole har mange positive sider og kan gi elevene varierte og gode måter å lære på. Læreren vil være den som setter begrensningene i forhold til struktur, oppfinnsomhet, innramming av undervisningen og det å sørge for at det er en rød tråd mellom faglig læring og metodene som blir brukt.

Funnene i denne undersøkelsen bygger på en observasjon og intervju med to lærer som hadde et meget positivt syn på å jobbe utenfor klasserommet. Det ligger selvfølgelig mange utfordringer rundt en slik type undervisning og lærer må være positivt innstilt for å få til et godt faglig utbytte.

Litteraturliste

- Bachmann, K. og Haug, P. (2006): Forskning om tilpasset opplæring. Forskningsrapport nr. 62. Høgskulen i Volda og Møreforskning : Volda.
- Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Oslo: Abstrakt forlag AS
- Forskrift fra opplæringslova (2009). *Forskrift om rett til fysisk aktivitet*. Lokalisert på <http://www.lovdata.no>
- Hattie, J. (2009). *Visible learning. A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. New York: Routledge.
- Herholdt, H. (2005). «Danskundervisning omkring katederet og under træernes kroner» (s. 107-121). I Mygind, E. *Udeundervisning i folkeskolen*. Danmark: Narayana Press.
- Jahnsen, H., Nergaard, S. & Grini, N. (2011). *Bedre skole nr. 3/2011*. «Få dem ut av klassen!» - Men hjelper det?
- Jensen, A.B., Lager, P. & Kristoffersen, L. (2005). «Naturklassen – forandring og forankring» (s. 210-231). I Mygind, E. *Udeundervisning i folkeskolen*. Danmark: Narayana Press.
- Jordet, A.N. (2008). *Nærmiljøet som klasserom. Uteskole i teori og praksis*. Oslo: Cappelen Akademiske Forlag as.
- Jordet, A.N (2010). *Klasserommet utenfor. Tilpasset opplæring i et utvidet klasserom*. Oslo: Cappelen Damm AS.
- Lillejord, S.(2010). «Læring som en praksis vi deltar i». I Manger, T., Lillejord, S., Nordahl, T. & Helland, T. *Livet i skolen 1. Grunnbok i pedagogikk og elevkunnska* (2.utg. s.217-245). Bergen: Fagbokforlaget
- Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Prinsipper for opplæringen.(Oslo): Utdanningsdirektoratet. Lokalisert på www.udir.no/Lareplaner/kunnskapsloftet/Prinsipp-for-opplæringa/Laringsplakaten/
- Manger, T. (2010). «Jevnaldrenes betydning». I Lillejord, S., Manger, T. & Nordahl, T. *Livet i skolen 2. Grunnbok i pedagogikk og elevkunnska: Lærerprofesjonalitet*.(s.101-130). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.
- Mygin, E. (2005). *Udeundervisning i folkeskolen*. Danmark: Narayana Press

- Nordahl, T. (2010). «Lærerens ledelse». I Lillejord, S., Manger, T. & Nordahl, T. *Livet i skolen 2. Grunnbok i pedagogikk og elevkunnskap: Lærerprofesjonalitet.*(s.101-130). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.
- Opplæringsloven, LOV1998-07-17-61. § 1-3. (2009). Lokalisert på <http://www.lovdato.no> – Ulik dato på ulike lover. Hva skal stå i teksten og hva her?
- Vygotsky, L. S. (2001b). *Tenkning og tale*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Vedlegg nr. 1

Observasjonsskjema for uteøkt i 3. trinn

(Observasjonene noteres i feltbok)

- Elevenes faglige utbytte av undervisningen
 - ✓ Motivasjon
- Relasjoner mellom elev/elev og elev/lærer
- Tilpasset opplæring
- Engasjement – er alle elevene med eller er det noen som ikke engasjerer seg
- Kommunikasjon – hvordan kommuniserer elevene med hverandre? Støttende eller er det noen som tar mer styring enn andre.
- Hvor mye er elevene i aktivitet?

Vedlegg nr. 2

Intervju av lærere

1. Fortell litt om dine tanker rundt det å bruke et utvidet læringsrom i undervisningen
2. Hva tenker du om målet om tilpasset opplæring – hvordan kan undervisning i et utvidet læringsrom hjelpe til å nå dette?

Emner å komme inn på:

Hva tenker du om....

- Det faglige utbytte til elevene
- Det sosiale utbytte til elevene
- Relasjonsbygging
- Språkutvikling
- Tverrfaglig undervisning

Generelt om tilpasset opplæring – hva innebærer dette begrepet